

המשנה ליועצת המשפטית לממשלה

(משפט ציבורי-מינהלי)

כ' בכסלו התשפ"ו

10 בדצמבר 2025

לכבוד
עו"ד שרית חאיק שפיגלשטיין
היועצת המשפטית
משרד החינוך

שלום רב,

הנדון: תיקון מבחני התמיכה במוסדות תורניים – העלאת שיעור התמיכה בתלמידים שאינם תושבי ישראל (תלמידי חו"ל)

סימוכין: פנייתכם מיום 19.6.2025, מכתב שר החינוך מיום 5.9.2025, מכתבי מיום 28.9.2025, התייחסות מנהל אגף בכיר (מוסדות תורניים) מיום 29.10.2025

- במכתבי שבסימוכין, העליתי את החשש כי התיקון למבחני התמיכה שבנדון, אותו ביקש משרד החינוך לקדם (להלן – **מבחני התמיכה**), ובו הוצע מלכתחילה להעלות את שיעור התמיכה במוסדות עבור תלמידי חו"ל, שעמד בשנת 2024 על 85% מגובה התמיכה הניתנת עבור תלמידים תושבי ישראל, כך שיהיה שווה לו (שיעור תמיכה של 100%), ישמש מעקף למגבלות שהוטלו בעקבות פסק הדין בבג"ץ 6198/23, על תמיכה במוסדות אלו בגין תלמידים שהם חייבי גיוס.
- כאמור במכתב, חשש זה נובע מכך שהמימון ניתן למוסדות התורניים עצמם, ולא לתלמידים, ומכך שלא קיימת הפרדה חשבונאית בין התמיכות המשולמות עבור תלמידים תושבי חו"ל והשימוש בהן על-ידי המוסד לבין התמיכות המשולמות עבור יתר התלמידים. יצוין כי שיעור התמיכה לתלמידי חו"ל הקבוע במבחן התמיכה עצמו הוא בגובה של 60% מגובה התמיכה לתלמיד תושב ישראל, אך הוא מועלה מדי שנה בהוראת שעה, כאשר בשנת 2023 הוא עמד על 74% ובשנת 2024 – על 85%.
- בהתייחסותו שבסימוכין של מנהל אגף בכיר (מוסדות תורניים) נמסר כי בנקודת הזמן שבה אנו נמצאים – שלהי שנת 2025, קיים קושי לבצע הפרדה חשבונאית כאמור ביחס להוצאות שכבר נרשמו. על כן, הוצע כי שיעור התמיכה בתלמידי חו"ל לשנת 2025 יעלה לשיעור של 95%, כפי שהיה לפני 8-9 שנים, וכי החל מהשנה הבאה תיערך הפרדה חשבונאית בין הכספים המשולמים למוסד בגין תלמידי חו"ל לבין הכספים המשולמים בגין תלמידים תושבי ישראל.
- התיקון למבחני התמיכה פורסם על ידכם להערות הציבור ב-14.11.2025, והוא פתוח להערות עד ליום 5.12.2025.

5. ביני לביני, ביום 19.11.2025, ניתן פסק דין בבג"ץ 5819/24 **התנועה למען איכות השלטון בישראל ואח' נ' שר הביטחון ואח'**, אשר עסק בעיקרו בשאלת אכיפת חובת הגיוס ביחס לתלמידי הישיבות המשתמטים משירות צבאי. בפסק הדין, אשר ניתן פה אחד על-ידי הרכב של חמישה שופטים, בראשות המשנה לנשיא בית המשפט העליון, נקבע כי על הממשלה מוטלת חובה להפעיל את הסמכויות הנתונות לה, ולקבוע צעדי אכיפה אזרחיים משלימים לסמכויות האכיפה שנתונות בידי הצבא, לטובת מימוש הוראות חוק שירות ביטחון, וחובת הגיוס בפרט.

6. בפסק הדין, הורה בית המשפט לממשלה לגבש, בתוך 45 ימים, מדיניות אכיפה לגיוס תלמידי הישיבות, שתהיה אפקטיבית, שוויונית ומידתית. עוד נקבע שעל המדיניות לכלול שלילת הטבות ממשתמטים, תוך שהודגש כי "ככלל, אין לאפשר מתן הטבות, שניתנות בקשר ישיר, או עקיף, להשתמטות מחובת הגיוס, למשל כאלה המוענקות לתלמיד ישיבה בתור שכזה, כאשר הימצאותו בישיבה משמיעה השתמטות מחובת הגיוס". בנוסף, נקבע כי "ככל שהמדיניות שתקבע תאפשר יצירת ערוצי מימון עוקפים, לא ניתן יהיה לראותה כאפקטיבית, וממילא, כממלאת אחר התנאים הנדרשים".

7. **פסק הדין מחדד, אפוא, שלא ניתן לבחון את התיקון למבחני התמיכה שבנדון, אשר בהעדר הפרדה חשבונאית יכול לשמש מסלול עוקף להזרמת כספים לישיבות שלומדים בהן גם חייבי גיוס, במנותק מהמדיניות הממשלתית הכוללת אותה נדרשת הממשלה לגבש.** לעניין זה, מצורף מכתבה של היועצת המשפטית לממשלה לראש הממשלה, בו התבקש ראש הממשלה לכנס ישיבה בנושא, בהשתתפות גורמי הממשלה הרלוונטיים.

8. על כן משעה שקיים חשש שהכספים ישמשו למעקף של פסק הדין שאסר על העברת כספי התמיכות למוסדות התורניים בגין תלמידים חייבי גיוס, ולא ניתן להבטיח כי ניתן למנוע זאת, לא ניתן אפוא לאשר את התיקון המבוקש למבחני התמיכה, אלא אם תובטח הפרדה חשבונאית שתמנע את השימוש בכספי התמיכה לצורך מסלול מימון עוקף עבור לימודיהם של תלמידים חייבי גיוס (לפי הנמסר, הדבר אפשרי לכל המוקדם בשנת 2026).

בברכה,
ד"ר גיל לימון, עו"ד
המשנה ליועצת המשפטית לממשלה
(משפט ציבורי-מינהלי)

העתק:
לשכת שר החינוך, מר יואב קיש
לשכת היועצת המשפטית לממשלה
המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-חוקתי)
מר דודי קופל, היועץ המשפטי למשרד האוצר
מר עמוס צייאדה, מנהל אגף בכיר מוסדות תורניים
עו"ד מרים גראזי רוזנבאום, יועצת משפטית (מוסדות תורניים)